

Serie economie

Door het voeren van een bedrijfseconomische boekhouding krijgt men via een eenvoudige manier van rekenen naast de algemene bedrijfsresultaten, zoals winst of verlies, productiviteit en rendabiliteit, ook inzicht in de technische kengetallen van het bedrijf.

Dirk Audenaert, consultant Boerenbond, en Marc Cools, analist-programmeur Tiber-boekhouding, gidsen ons door de bedrijfseconomische boekhouding van een gesloten Vlaams zoogkoeienbedrijf.

Deel 1: Opbrengsten
Deel 2: Variabele kosten
Deel 3: Vaste kosten en arbeidsinkomen
Deel 4: Productiviteit en rendabiliteit
Deel 5: Getuigenissen

Onder de categorie vaste kosten op een gesloten vleesveebedrijf worden de vaste kosten voor de ruwvoeruitbating gerekend, de afschrijvingen of vergoeding voor investeringsgoederen zoals machines en gebouwen, de intresten of vergoeding voor vreemd vermogen en de algemene bedrijfskosten. 'Met andere woorden, vaste kosten zijn kosten die vastliggen voor meerdere jaren', verduidelijkt Boerenbondconsulent Dirk Audenaert. 'Zelfs al wordt er niet of niet optimaal geproduceerd. Die vaste kosten vormen ongeveer veertig procent van de totale onkosten per zoogkoe.'

Uit de cijfers van de Tiber-boekhouding blijkt dat de vaste kosten op gesloten, Vlaamse vleesveebedrijven gemiddeld 734 euro per zoogkoe bedragen.

Kapitaal in vee

'Met 245 euro per zoogkoe zijn de vaste kosten voor de ruwvoeruitbating de grootste vaste kostenpost', gaat Tiber-boekhoudexpert Marc Cools verder. 'Het gaat hierbij om investeringen in bijvoorbeeld een cirkelmaaier, een voermengwagen of sleufsilos en de pachten voor de ruwvoergronden.' Ook voor de ruwvoergronden in eigen bezit wordt in een bedrijfseconomische boekhouding een fictieve pacht toegekend om vergelijkbare uitkomsten tussen bedrijven te kunnen behouden.

Een tweede grote kostenpost vormen de intresten op kapitaal. In de Tiber-boekhouding houdt men een intrest over de

Boekhoudexpert Marc Cools: 'Investeringsdrang bij vleesveehouders is terug van weggeweest'

Vaste kosten per zoogkoe stijgen

Door investeringen stijgen de vaste kosten per zoogkoe. De toegerekende afschrijvingen en intresten hebben hun weerslag op het uiteindelijke inkomen uit arbeid. In een behoorlijk jaar behalen de betere bedrijven een arbeidsinkomen van 500 euro per zoogkoe of het gelijkgestelde loon van een geschoolde arbeider.

tekst **Guy Nantier**

jaren heen aan van vijf procent op 'alle' ingezette kapitaal, zowel voor het levend kapitaal (vee) als niet-levend kapitaal, zowel voor het eigen als voor het vreemd vermogen. Bij het berekenen van de intresten wordt dus geen onderscheid gemaakt tussen investeringen uit eigen vermogen of met geld van de bank.

Dirk Audenaert: 'De gesloten vleesveebedrijven zitten aan een ingezet kapitaal van gemiddeld 5000 euro per zoogkoe.' Marc Cools analyseert verder: 'De kapitaalbehoefte bij vleesvee is duidelijk groter dan bij melkvee als we de waarde van de melkproductierechten of quota buiten beschouwing laten. Dit is niet zo verwonderlijk. De inventariswaarde van vleesvee is driemaal zo hoog als die van melkvee. Een vleesveehouder heeft in een gesloten bedrijfsvoering immers meer dieren dan een melkveehouder. Bovendien zit alle meerwaarde "verpakt" in het dier, terwijl bij een melkkoe de meerwaarde in de geproduceerde melk zit.'

Afschrijvingen van machines en gebouwen vormen een ander luik in de vaste kosten. 'Afschrijven is een methode om het jaarlijkse waardeverlies van investeringsgoederen af te boeken,' legt Marc Cools uit. 'In de bedrijfseconomische boekhouding is het afschrijffritme, een lineaire afschrijving, voor iedereen gelijk. Dit om vergelijkingen tussen bedrijven mogelijk te maken. Voor de goede verstaander: dit zijn bedrijfseconomische afschrijvingen op basis van de economische levensduur van de goederen.

Het zijn geen fiscale afschrijvingen.' Dirk Audenaert vult aan: 'Net zoals die vijf procent intrest niets te maken heeft met de aflossingen die de veehouder werkelijk aan de bank moet betalen.' Tot slot is er nog een kleine kostenpost algemene bedrijfskosten, waaronder verzekeringen voor vee en voor gebouwen alsook de kosten voor dienstverlening (lidgelden, abonnementen, adviesbureau's etc.) worden ondergebracht.

Arbeidsinkomen per zoogkoe

Uit het saldo minus de globale vaste kosten wordt in een bedrijfseconomische boekhouding het kengetal arbeidsinkomen (AI) berekend. Dit kengetal is een belangrijke maatstaf om het inkomen uit arbeid weer te geven en uit te zetten tegen het vergelijkbaar inkomen in, tussen en buiten de sectoren.

Het arbeidsinkomen per zoogkoe was in 2005 met 190 euro en in 2006 met 125 euro nog licht positief. Vanaf 2007 is het arbeidsinkomen met -150 euro de verkeerde kant opgegaan, met als dieptepunt 2008 waarin het arbeidsinkomen -260 euro per zoogkoe bedroeg. In 2009 was er een lichte verbetering, maar is het inkomen nog steeds roodgekleurd: -65 euro. Het vijfjaarlijkse gemiddelde van 2005 tot en met 2009 komt aldus uit op -50 euro per zoogkoe.

Bij gelijkblijvende inventariswaarde of zonder inventarisprijsverschil als gevolg van een waardeinstijging en/of -daling van de veestapel in rekening te brengen, is

het vijfjaarlijkse gemiddelde arbeidsinkomen -36 euro.

'De betere vleesveebedrijven zullen in een jaar zoals 2010 met behoorlijke verkoopprijzen, een arbeidsinkomen halen van 500 euro per zoogkoe, inclusief de zoogkoeienpremie en exclusief de bedrijfstoelag,' geeft Dirk Audenaert aan, 'uitgesplitst in 250 euro uit de vleesproductie en 250 euro uit de zoogkoeienpremie.' Op die basis zou volgens Audenaert een omgerekend arbeidsinkomen van 35.000 euro bruto per jaar per volwaardige arbeidskracht (vak) behaald worden. 'Dat is nog maar net zo hoog als het loon, inclusief de werkgeversbijdrage,

van een geschoolde arbeider in loondienst. Door de stijgende grondstofprijzen is dit zelfs voor de beter gerunde bedrijven al niet meer haalbaar in 2011.'

Inhaalslag gaande

Uit de Tiber-cijfers blijkt dat op het gemiddeld gesloten vleesveebedrijf met 67 zoogkoeien 1,85 volwaardige arbeidskrachten werkzaam zijn, samen goed voor 5730 werkuren. Omgerekend per dag betekent dit een arbeidsduur van 8,5 uur per vak gedurende de volle 365 dagen. De boekhoudexpert duidt meteen het grote aantal gewerkte uren: 'Het aantal werkuren is een ruwe schatting.

Bovendien beschikte men in de vleesveesector tot drie jaar terug over vrij verouderde gebouwen en machines. Sinds de VLIF-reglementering is aangepast, is de investeringsdrang bij vleesveehouders terug van weggeweest. De verbeterende rendabiliteit alsook de noodzaak tot schaalvergroting spelen hierin natuurlijk ook een rol.'

De investeringen, inclusief voor jongvee en afmeststieren, blijken vandaag op een gesloten vleesveebedrijf gemiddeld 1500 euro per zoogkoe te bedragen. De gemiddelde vaste kost van 620 euro per zoogkoe uit 2005 is door de inhaalslag toegenomen tot de huidige 820 euro. |

ARBEIDSINKOMEN PER ZOOGKOE = saldo minus de vaste kosten

Tabel 1 – Gemiddeld arbeidsinkomen gesloten vleesveebedrijf Vlaanderen (bron: Tiber-boekhouding (BB))

gesloten zoogkoeienbedrijf	gemiddelde 2005-2009
technische kenmerken	
aantal stuks zoogvee	180
aantal zoogkoeien	67
zoogkoeienquotum	62
aantal aangekochte dieren	16
percentage verkochte dieren (< 250 kg)	5
kalvingsindex	1,02
aantal kalvingen	68
percentage doodgeboren	5
economische analyse (in euro per zoogkoe, excl. btw)	
bruto-opbrengst	1758
- vleesopbrengst	1534
- melkopbrengst	0,05
- premies (excl. bedrijfstoelag)	214
- andere	5
DEEL 1	
variabele kosten	1074
- krachtvoerders	454
- ruwvoerders	256
- gezondheid (veearts, ...)	164
- vruchtbaarheid (ki, ...)	13
- milieu (heffingen, mestafzet, ...)	3
- energie (elektriciteit, ...)	47
- onderhoud	40
- afzet en administratie	14
- diversen	73
saldo	699
DEEL 2	
vaste kosten	734
- ruwvoeruitbating	245
- (fictieve) pacht/huur	15
- afschrijving van gebouwen	77
- afschrijving van machines	86
- intresten	246
- algemene bedrijfskosten	65
DEEL 3	
totaal kosten	1808
arbeidsinkomen	-50
arbeidsinkomen bij gelijke prijzen	-36